

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.110/2023/5.

A felperes:

felperes neve Zrt. (felperes székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Farnas József ügyvéd (ügyvéd címe)

Az alperes:

alperes neve Kft. (alperes székhelye)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Csécsy Andrea ügyvéd (ügyvéd címe)

A per tárgya:

Megbízással vegyes vállalkozási szerződésből eredő követelés

Az elsőfokú bíróság neve és megfellebbezett határozatának a száma:

Gyulai Törvényszék 5.G.20.164/2022/18/I.

A fellebbező fél és a fellebbezés sorszáma:

A felperes, 5.G.20.164/2022/19.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 1 000 000 (egymillió) forint másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

INDOKOLÁS

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás

[1] A társulás neve (Társulás), mint beruházó megrendelő, valamint az alperesből, és a perben nem álló E... Kft.-ből álló konzorcium (Vállalkozó) között közbeszerzési eljárás nyomán, 2013. szeptember 30-án kivitelezési szerződés jött létre a „szerződés megnevezése” megjelöléssel.

[2] A kivitelezést követően az építési beruházással kapcsolatos próbaüzemet 2015. december 17-én lezárták, a műszaki átadás-átvételt 2015. december 22-én került sor.

[3] A műszaki átadás-átvételtől felvett jegyzőkönyv szerint a vállalkozó a szerződést teljesítette, a próbaüzem lezárásra került, azzal, hogy a vízminták alapján megállapítható, hogy az ivóvízellátó rendszerek technológiája a szolgáltatni kívánt ivóvíz tekintetében bakteriológiai szempontból még instabil. A szakhatóságok ezért a hálózatra bocsátás során teljesítendő hat hónap időtartamú fokozott monitoring időszakot írtak elő.

[4] Erre vonatkozóan a Vállalkozó és a Társulás 2015. december 17-én megállapodást kötöttek, amelyben szó szerint utaltak az átadás-átvételi jegyzőkönyvben foglaltakra. A Vállalkozó feladatául szabták a próbaüzem lezárását követően a rendszer stabilizálását bakteriológiai szempontból, azaz azt, hogy a lakossági hálózatra termelést és a monitoring időszakot megelőzően tegye meg a szükséges intézkedéseket és beavatkozásokat a bakteriológiailag stabil ivóvízminőség megteremtése érdekében; végezzen fokozott monitoring tevékenységet; a monitoring időszak és a beállítási időszak alatt előírták a Társulással és az Üzemeltetővel (felperes) történő együttműködést, szerződéskötést az üzemeltetővel a fenti tevékenységek szabályozása érdekében, továbbá ezek szükséges és indokolt költségeinek vállalását; a hálózatra termelés minden feltételének teljesítését, illetve az illetékes közegészségügyi hatóságok által előírt hat hónapig a hálózatra termelés utókövetését legkésőbb 2016. október 30-áig; továbbá az üzemeltetési engedély megkéréséhez szükséges dokumentáció átadását az üzemeltetőnek, és közreműködést az esetlegesen még szükséges hiánypótlásokban.

[5] A fentiek nyomán 2016. április 8-án az alperes és a perben nem álló E... Kft. mint vállalkozók, valamint az ivóvíz közműrendszer üzemeltetését is ellátó felperes mint alvállalkozó „Megállapodás fokozott monitoring időszakában történő együttműködésre” (a továbbiakban: fokozott monitoring szerződés) megjelölésű szerződést kötöttek. Az előzmények között rögzítették, hogy a projekt neve keretében a résztvevő településeken és településrészekben (település 1, település 2, település 3, település 4, település 5, település 6, település 7, település 8, település 9, település 10, település 11, település 12, település 13, település 14, település 15, település 16, település 17, település 18) önkormányzataival kötött üzemeltetési szerződés alapján az ivóvíz-közzolgáltatási tevékenységet a felperes látja el. A felek együttműködnek a fokozott monitoring megvalósításában, mert a vízkezelő technológiát a már meglévő, folyamatos üzemben álló létesítményekkel együtt kell működtetni. A felperes, mint üzemeltető bevonása egyrészt szakmai támogatást jelent a vállalkozó számára, másrészt elősegíti a zökkenőmentes üzemeltetési rend és napi gyakorlat kialakítását.

[6] A vállalkozóként szerződő gazdasági társaságok konzorciumot alkotnak azzal, hogy valamely konzorciumi tag szerződésszegéséért kizárólag az adott tag felel.

[7] A felek együttműködése magában foglalja az üzemeltetési és kivitelezési szempontok összeegyeztetése érdekében a fokozott monitoring szakmai keretrendszerének meghatározását és a felperes közreműködését.

[8] A 6) pont szerint a felek a jelen szerződéses jogviszonyokat a fokozott monitoring lezárásáig tartják fenn.

[9] 7) pont: A felek a fokozott monitoring érdekében a szerződés aláírását követően folyamatosan együttműködnek, a szükséges rendszerességgel egyeztetéseket folytatnak le. Minden nyilatkozatot kizárólag írásban a szerződésben megjelölt meghatalmazottak útján tesznek, alapvetően a fokozott monitoring naplójában.

[10] A fokozott monitoring tevékenységre vonatkozó általános szabályok között a felek, a felperes egyidejű víziközmű-üzemeltetői minőségére tekintettel rögzítették egyebek mellett, hogy nem jelenti a szerződéses jogviszonyból fakadó kötelezettségek megszegését, továbbá nem keletkeztet kártérítési kötelezettséget, ha az üzemeltető a közzolgáltatás elsődlegességére tekintettel olyan, más módon ki nem váltható szükséges és halaszthatatlan intézkedést hoz, amely a fokozott monitoring lefolytatására hátrányosan hat. Ha a fokozott monitoring körében felmerülő valamely tevékenység kiterjed a fennálló közzolgáltatási tevékenységre is, a fokozott monitoring és a közzolgáltatási szempontok összehangolása érdekében a közzolgáltatást legfeljebb az okszerű mértékben korlátozó megoldás meghatározása érdekében, a vállalkozó és az üzemeltető egyeztetést folytatnak le.

[11] A szerződés II. fejezete a Fokozott Monitoring (Hálózatra termelés) fázisára vonatkozó rendelkezések címet viselte, és az alábbi fontosabb pontokat tartalmazta:

22. A fokozott monitoring időtartama várhatóan 10 hónap, amely időtartam a közegészségügyi hatóság vállalkozó általi értesítését követően kezdődik, és annak jóváhagyásával ér véget.

23. A fokozott monitoring célja a sikeres tesztüzem lefolytatását követően annak bizonyítása, hogy a technológia folyamatosan és hosszú távon alkalmas a vonatkozó jogszabályok által megfogalmazott paraméterek biztosítására a szolgáltatási pontokon is.

24. A fokozott monitoring szakaszában a technológiailag kezelt ivóvíz a települési hálózatba kerül, ezáltal a technológiai célok mellett a lakosság ellátását is biztosítja. E körülményre tekintettel a fokozott monitoring időszakában a közszolgáltatás mennyiségi és minőségi követelményeinek biztosításához szükséges kimeneti paraméterek fenntartása mellett szükséges működni.

25. A vállalkozó (alperes) kötelezettsége a módosított vízjogi létesítési engedélyben előírt mintavételek és vizsgálatok elvégzettetése, továbbá az eredmények továbbítása az érintettek részére.

[12] A felperes feladatát a szerződés az alábbiak szerint határozta meg:

32. pont: A vállalkozó irányítása és tájékoztatása mellett a) a víztisztító művek szerinti telephelyen a vállalkozó utasítása szerinti feladatellátásra rendelkezésre állni, a kiadott feladatokat elvégezni; b) az ideiglenes kezelési és karbantartási utasításban rögzített napi üzemben tartás és e tevékenységekhez kapcsolódóan a napi karbantartó, kisebb javítási beavatkozások elvégzése; c) a technológia üzemi besabályozásával kapcsolatos kezelői feladatok ellátása; d) a napi üzemben tartás kezelői feladatai során gyűjtött technológiai adatok rögzítése; e) a vállalkozó által biztosított mérőkészletek és reagensek igénybevitelével a telepi gyorsesztek elvégzése, a mérési adatok rögzítése.

35. A vállalkozó az alvállalkozói teljesítést a naplóban hetente egy alkalommal történő aláírásával igazolja.

[13] A továbbiakban a Vállalkozó kötelezettségeit rögzítette a szerződés (V. fejezet):

38. pont: A vállalkozó az akkreditált laborvizsgálatokat a felperes laboratóriumában végezteti, arra külön szerződést köt. Vállalja, hogy a laboratóriumnak megbízást ad a jelen szerződéssel összefüggő laborvizsgálatok eredményének megküldésére.

39. pont: A vállalkozó feladata – egyebek mellett – a fokozott monitoring vezetése, ennek keretében az alvállalkozó tevékenységének szakmai irányítása.

[14] A szerződés E fejezete rendelkezett a díjfizetésről és a számlázásról.

A 40. pontban a felek megállapították, hogy a meglévő művek üzemben tartása az üzemeltető (felperes) feladata és hatásköre, míg a fokozott monitoring alatt álló művek működtetése a vállalkozó (konzorcium) feladata. Mivel a már meglévő és a fokozott monitoring alatt álló művek üzemben tartása műszakilag számos tekintetben egymással összekapcsolt létesítményeken valósul meg, az egybefüggő rendszereken felmerülő költségeket egymás között felosztva aszerint viselik, hogy az melyik fél tevékenységével összefüggésben merült fel.

[15] 41. Amennyiben a mindkét fél tevékenysége körében felmerülő költségelem felosztása mérés vagy a felhasználás nyomon követését biztosító egyéb módon nem lehetséges vagy nem ésszerű, a felek a megelőző év azonos időszakának fokozott monitoring működés nélküli, a 3. számú mellékletben csatolt adatait veszik viszonyítási alapul.

[16] 42. A víztisztító művek elektromosenergia-igényét az üzemeltető (felperes) 35 Ft/kWh + áfa egységáron biztosítja.

[17] 43. Az üzemeltető a tesztüzem és a hálózatra termelés időszakában a vállalkozó számára az üzemeltetésében lévő mélyfúrású kutakból a szükséges, biológiai szempontból kifogástalan minőségű vizet a kutak kitermelési kapacitására és a közszolgáltatás mennyiségi igényeire tekintettel előzetes egyeztetés alapján folyamatosan biztosítja. A nyers vízként szolgáló kutak biológiai minőség-megfelelőségét az üzemeltető akkreditált laboratóriumi vizsgálati jegyzőkönyvvvel igazolja. A fokozott monitoring megkezdésekor aktuális biológiai állapot igazolására 14 napnál nem régebbi vizsgálati jegyzőkönyv fogadható el, amelyben a mintavételt és a vizsgálatokat is akkreditált laboratórium végzi.

[18] 44. A fokozott monitoring során felhasznált vizet az üzemeltető (felperes) biztosítja, azzal, hogy annak teljes önköltségi áron megjelölt, 70 Ft/m³ + áfa ellenértékét a fokozott monitoring hálózatra bocsátás nélküli, tesztüzemi szakaszában teljes egészében, míg a hálózatra bocsátás szakaszában csak az öblítéshez felhasznált vízmennyiség után érvényesíti.

[19] 45. A felek vállalják, hogy a fokozott monitoring tevékenység által előidézett többlet üzemeltetési költségek elszámolását (felhasznált villamos energia és víz) a tárgyhónapot követő hónap tizenötödikéig elkészítik, s az annak alapján kiállított számlát a vállalkozó 30 napos fizetési határidőt alkalmazva kifizeti az üzemeltetőnek. A számlázás alapjául szolgáló írásban dokumentált mennyiségi adatokat a szerződő felek képviselői aláírásukkal igazolják.

[20] 46. A szerződő felek rögzítették, hogy a többlet üzemeltetési költségek elszámolására határozott időszakonként havonta történő számlázásban állapodnak meg.

[21] 48. Az alvállalkozót (felperes) 14 millió forint + áfa keretösszegű díjazás illeti meg. Az alvállalkozó a vállalkozói díjról a szerződő felek megbízottai által aláírt teljesítésigazolási jegyzőkönyv alapján kiállított egy darab végszámla benyújtására jogosult, amelyet a kiállítástól számított 30 napon belül kell megfizetni. Amennyiben a vállalkozó a teljesítéstől számított 15 napon belül írásban nem nyilatkozik, és a teljesítést mindeközben

nem vitatja, az alvállalkozó számla kibocsátására jogosult legkésőbb a teljesítést követő tizenötödik napon.

[22] 51. A vállalkozó e pontban elfogadta, amennyiben az alvállalkozó (felperes) a jelen szerződésben foglalt kötelezettségeinek eleget tett, a fenti vállalási díjra jogosult. A fokozott monitoring felfüggesztése, vagy idő előtti lezárása esetén az alvállalkozó jogosult az időarányos elszámolásra.

[23] 54. A felek rögzítik, hogy a szerződés szerinti szolgáltatás ellenértékét meghatározott időszakra állapítják meg az Áfa törvény 58. §-a alapján, melynek kezdő időpontja 2016 január 1., utolsó napja a fokozott motoring lezárásának dátuma.

[24] 59. A felek a jogviszony kezdetét (visszamenőlegesen) 2016. január 1-jében határozták meg.

[25] A szerződéses időszakon belül, 2016. január 1. és 2016 májusa között a konzorcium különböző technológiai beruházásokat és javításokat hajtott végre a bakteriologailag stabil ivóvízminőség érdekében.

[26] A hálózatra bocsátást megelőzően a felperes az ivóvízmintákon laboratóriumi vizsgálatokat végzett, melynek eredményét megküldte a kormányhivatal neve Népegészségügyi Főosztályának (közegészségügyi hatóság).

[27] A közegészségügyi hatóság a CS/R/01/.....-/2016. számon kiadott „település 1 vízműtelep próbaüzemi vízvizsgálati eredményeinek ismételt véleményezése” tárgyú okiratban rögzítette az alperes előadását arról, hogy a **település 1** vízmű telep víztisztító technológiájának átalakítása a víz vas-, mangán-, arzén- és ammónia tartalmának határérték alá történő csökkentését célozza. A technológia biztonságos üzemének és a lakosságnak biztosítandó víz, az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001 (X. 25.) Korm. rendeletnek (a továbbiakban: kormányrendelet) megfelelés érdekében az ismételt próbaüzemet 2016. május 1-jén kezdték meg. A próbaüzemi szakaszban a kezelt tisztított víz nem kerül a hálózatba betáplálásra.

A véleményben rögzítették, hogy a felperes központi laboratóriuma 2016. május 9. és 2016. június 6-a között végezte el a vízvizsgálatokat, melyek véleményezésénél a Korm. rendeletben rögzített határértékeket vette figyelembe a hatóság.

A bakteriologiai paraméterek vizsgálatára 2016. május 9-én, 10-én, 11-én, 12-én, 25-én, 26-án és június 6-án került sor. Ezekben az időpontokban a „tisztítási technológia vége” mintavételi ponton levett vízminták bakteriologiai szempontból megfelelő eredményeket mutattak. Ezzel szemben a „tisztítási technológia eleje” mintavételi ponton levett minták mindegyike a *Pseudomonas aeruginosa* baktérium határértéket meghaladó jelenlétére utalt.

A technológiáról lekerülő kezelt víz mikroszkópos biológiai vizsgálatára szintén a fenti felsorolt mintavételi időpontokban került sor, itt vizsgálati eredmény csak a „tisztítási

technológia vége” mintavételi pontról áll rendelkezésre, amely a Korm. rendeletben rögzített határértékeken belüli, megfelelő.

A „tisztítási technológia vége” mintavételi ponton levett vízminták a kémiai paraméterekre vonatkozóan ugyancsak a kormányrendeletben rögzített határértékeknek megfelelő eredményeket adtak.

A száraz próbaüzemi időszakban vizsgált ivóvízminták az AOX kémiai paraméter tekintetében a javasolt határértéket egy esetben haladták meg, a beavatkozási szint feletti határértéket öt esetben lépték túl. A THM vegyületek minden alkalommal a határérték alatt voltak.

Az okirat a hatóság véleményét úgy összegezte, hogy a próbaüzem során a határozat 4. pontjában szereplő előírás, miszerint a vízkezelő technológiát elhagyó tisztított ivóvíz minőségének meg kell felelnie a Korm. rendelet előírásainak, a bakteriológiai, mikroszkópos biológiai és a vizsgált kémiai vízminőségi jellemzők tekintetében teljesült. Bár a bakteriológiai paraméterek „tisztítási technológia vége” mintavételi ponton határérték alatti eredményeket adtak, kiemelendő, hogy ezen eredmények a technológia kiegészítése, így a később beépített UV fertőtlenítő berendezés folyamatos üzemeltetése mellett keletkeztek. A technológia különböző pontjain vett vízminta-eredmények nem voltak csatolva a kérelemhez, így arra vonatkozó információval a hatóság nem rendelkezik, hogy a „tisztítási technológia eleje” mintavételi ponton tapasztalt magas telepszámok és a *Pseudomonas aeruginosa* folyamatos jelenléte és egyes napokon szintén magas száma az egyes technológiai pontokon hogyan változott. A lakosság folyamatos egészséges ivóvízzel történő ellátásának érdekében szükséges felderíteni a tisztítási technológia eleje mintavételi ponton tapasztalt, akár extrém magas számban is megjelenő *Pseudomonas aeruginosa* baktérium fertőzés forrását, valamint mindkét hőfokon jelentkező telepszámemelkedés okát.

A technológia a kémiai paraméterek tekintetében megfelelő hatékonysággal működik. A kormányrendeletben nem szabályozott AOX kémiai paraméter a javasolt határérték és a beavatkozási szint feletti értékeket mutatott több mintavételi eredmény esetében is, azonban a Korm. rendeletben rögzített THM vegyületek esetében határértéket meghaladó eredmény nem fordult elő. Rögzítette a vélemény, hogy az ATIVH-26431-6-16/2014. iktatási számú vízjogi létesítési engedélyben, valamint annak javításában és módosításában meghatározott próbaüzemi, valamint rendkívüli mintavételi időszak további részében az ivóvíz minőségének ellenőrzését tovább kell folytatni a meghatározott gyakorisággal és a határozatban szereplő paraméterekre vonatkozóan az akkreditált laboratóriumi vizsgálati eredményeket a főosztálynak továbbra is meg kell küldeni.

[28] A közegészségügyi hatóság a CS-02/R/./....-/2016. számon kiadott „**település 6** vízműtelep próbaüzemi vízvizsgálati eredményeinek véleményezése” tárgyú okiratban rögzítette: az alperes kérelme szerint a telep víztisztító technológiájának átalakítása a víz vas-, mangán-, arzén- és ammóniumtartalmának határérték alá történő csökkentését célozza. A próbaüzemi szakaszban a kezelt tisztított vizet nem táplálták a közüzemi hálózatba.

A továbbított vízvizsgálati eredmények alapját képező vizsgálatokat a felperes központi laboratóriuma 2016. április 27. és 2016. június 9. között végezte. A mintavételek a „tisztítási

technológia eleje” és a „tisztítási technológia vége” mintavételi pontokon történtek. A vizsgálati időpontokban a mikrobiológiai, kémiai, paraméterek, a mikroszkópos biológiai vizsgálati eredményei megfelelnek a kormányrendelet előírásainak. Az OTH ivóvízbiztonsági engedélyében szereplő előírásnak a kezelt víz minőségellenőrzésének gyakorisága megfelel. A beépítésre került víztisztító technológia célkitűzése alapján a kezelt vízben a vas-, mangán-, arzén tartalom a határérték alatti. Az AOX érték azonban a kezelt vízben beavatkozási szint feletti értékeket mutatott, ezért a kezelt víz hálózatra bocsátása előtt – az egyes klórozott melléktermékek szervezetbe jutása miatt fellépő közegészségügyi kockázat mérséklésére – további vizsgálat szükséges, beleértve a szénműtrő előtti AOX érték meghatározását is. A magas AOX értékek okának felderítéséhez a kezelt vízben, valamint a nyersvízben a PCB és a HS jelű komponensek vizsgálata szükséges a 16/2016. (V. 12.) BM rendelet szerint.

A hatóság rögzítette továbbá, hogy a közüzemi hálózatra bocsátott ivóvíz minőségét a hivatkozott jogerős módosított vízjogi létesítési engedélyben foglalt szakhatósági állásfoglalásnak megfelelően minimum 6 hónap időtartamú rendkívüli mintavételi időszakra meghatározott program végrehajtásával vizsgálni kell, azt akkreditált laboratóriummal kell ellenőriztetni és a vizsgálat eredményét a hatóságnak megküldeni.

[29] A közegészségügyi hatóság a CS-02/R/./.....-5/2016. számon kiadott „**település 16** vízműtelep próbaüzemi vízvizsgálati eredményeinek véleményezése” tárgyú okiratban rögzítette: kérelme szerint a telep víztisztító technológiájának átalakítása a víz vas-, mangán-, arzén- és ammóniumtartalmának határérték alá történő csökkentését célozza. A próbaüzemi szakaszban a kezelt tisztított vizet nem táplálták a közüzemi hálózatba.

A továbbított vízvizsgálati eredmények alapját képező vizsgálatokat a felperes központi laboratóriuma 2016. április 14. és 2016. május 26. között végezte. A mintákat a „tisztítási technológia eleje” és a „tisztítási technológia vége” mintavételi pontokon vették. A vizsgálati időpontokban a mikrobiológiai, kémiai paraméterek, a technológiáról lekerülő kezelt víz mikroszkópos biológiai vizsgálati eredményei megfelelnek a kormányrendelet előírásainak. Az OTH határozatának ivóvízbiztonsági engedélyében szereplő, a kezelt víz minőségellenőrzésének gyakoriságára vonatkozó előírás teljesül. A beépítésre került víztisztító technológia célkitűzése alapján a kezelt vízben az ammónium-, vas-, mangán-, arzéntartalom a határérték alatti.

A közüzemi hálózatra bocsátott ivóvíz minőségének ellenőrzését a hivatkozott jogerős módosított vízjogi létesítési engedélyben foglalt szakhatósági állásfoglalásnak megfelelően minimum 6 hónap időtartamú rendkívüli mintavételi időszakra meghatározott program végrehajtásával vizsgálni kell, az ivóvíz minőségét akkreditált laboratóriummal kell ellenőriztetni és a vizsgálat eredményét a hatóságnak megküldeni.

A közegészségügyi hatóság a CS-02/R/./.....-/2016. számon kiadott „település 18 vízműtelep próbaüzemi vízvizsgálati eredményeinek véleményezése tárgyú okiratban rögzítette, hogy a próbaüzemi szakaszban a kezelt tisztított vizet nem táplálták a közüzemi hálózatba.

A vizsgálatokat a felperes központi laboratóriuma 2016. augusztus 8. és 2016. augusztus 23. között végezte. A „hálózati kimenő vezeték” mintavételi ponton a vizsgálati időpontokban a mikrobiológiai, kémiai paraméterek, a technológiáról lekerülő kezelt víz mikroszkópos

biológiai vizsgálati eredményei megfelelnek a kormányrendelet előírásainak. A kezelt vízben a vas-, mangán-, arzén- és ammóniumtartalom határérték alatti. A kezelt víz AOX értéke a beavatkozási szintet nem haladja meg.

Rögzítésre került, hogy a közüzemi hálózatra bocsátott ivóvíz minőségének ellenőrzését a hivatkozott jogerős módosított vízjogi létesítési engedélyben foglalt szakhatósági állásfoglalásnak megfelelően minimum 6 hónap időtartamú rendkívüli mintavételi időszakra meghatározott program végrehajtásával vizsgálni kell, az ivóvíz minőségét akkreditált laboratóriummal kell ellenőriztetni és a vizsgálat eredményét a hatóságnak megküldeni.

[30] A közegészségügyi hatóság a 2016. április 7-én kelt, CS-02/R/./.....-7/2016. számon kiadott „**település 13** vízműtelep próbaüzemi vízvizsgálati eredményeinek véleményezése” tárgyú okiratban rögzítette az alperes előadását arról, hogy a település 13-település 12-Csanádalberti-Pitvaros kistérségi vízellátó rendszer víztisztító technológiájának átalakítása a víz vas-, mangán-, arzén- és ammóniumtartalmának határérték alá történő csökkentését célozza. A próbaüzemi szakaszban a kezelt tisztított vizet nem táplálták a közüzemi hálózatra.

A vizsgálatokat a felperes központi laboratóriuma 2016. március 9. és 2016. március 31. között végezte. A mintavételek az első két esetben a „tisztítási technológia eleje”, a második két esetben a „hálózati kimenő vezeték” mintavételi pontokon történtek. A vizsgálati időpontokban a mikrobiológiai, kémiai, mikroszkópos biológiai paraméterek megfelelnek a kormányrendelet előírásainak. A mintavétel gyakorisága az OTH határozatában előírtak megfelel.

A közüzemi hálózatra bocsátott ivóvíz minőségének ellenőrzését a hivatkozott jogerős módosított vízjogi létesítési engedélyben foglalt szakhatósági állásfoglalásnak megfelelően minimum 6 hónap időtartamú rendkívüli mintavételi időszakra meghatározott program végrehajtásával vizsgálni kell, az ivóvíz minőségét akkreditált laboratóriummal kell ellenőriztetni és a vizsgálat eredményét a hatóságnak megküldeni.

[31] A közegészségügyi hatóság a 2016. május 25-én kelt, CS-06/R/./.....-/2016. számon kiadott „**település 4-település 5** ivóvízminőség-javító projekt” tárgyú okiratban rögzítette: a vizsgálatokat a felperes központi laboratóriuma 2016. április 14. és 2016. május 6. között végezte. A mintavételek a település 4 vízműtelep – vízmű, továbbá négy megnevezett önkormányzati intézmény hálózati pont mintavételi pontokon történtek. A vizsgálati időpontokban a mikrobiológiai, mikroszkópos biológiai és kémiai vizsgálatok megfelelő eredményt hoztak. A település 4 község víztisztító berendezésből származó víz 2016. május 24-étől a település 4-település 5 községi hálózatra bocsátható.

[32] A közegészségügyi hatóság a 2016. június 28-án kelt, CS-02/R/./.....-/2016. számon kiadott „**település 15** vízmű próbaüzemi vízvizsgálati eredményeinek véleményezése” tárgyú okiratban rögzítette: az alperes kérelme szerint a víztisztító technológia átalakítása a víz vas-, mangán-, arzén- és ammóniumtartalmának határérték alá történő csökkentését célozza. A próbaüzemi szakaszban a kezelt tisztított vizet nem táplálták a közüzemi hálózatra.

A vizsgálatokat a felperes központi laboratóriuma 2016. április 12. és 2016. június 9. között végezte. A mintákat a „tisztítási technológia eleje” és a „tisztítási technológia vége” mintavételi pontokon vették. A vizsgálati időpontokban a mikrobiológiai paraméterek megfelelnek a kormányrendelet előírásainak. A kémiai paraméterek határérték alattiak, azonban a kémiai oxigénigény (KOI permanganátos) a határérték feletti. Mikroszkópos biológiai szempontból az eredmények megfelelőek. Az OTH határozatában előírtaknak a vizsgálatok gyakorisága megfelelt. A beépítésre került víztisztító technológia célkitűzése alapján a kezelt vízben az ammónium-, vas-, mangán-, arzéntartalom a határérték alatti.

Az irat utalt egy hiánypótlási eljárásra, melyet a hatóság azért írt elő, mert ugyan a vízvizsgálat gyakorisága megfelel az OTH határozatnak, a fogyasztók egészségi kockázatának csökkentése érdekében további mintavételt indokoltnak tartotta. A 2016. június 9-én a „technológia vége” ponton vett minta a vizsgált paramétereknek megfelelő eredményt hozott, kivéve az AOX értéket, amely beavatkozási szint feletti értéket mutatott. Ezért a kezelt víz hálózatra bocsátása előtt – az egyes klórozott melléktermékek szervezetbe jutása miatt fellépő közegészségügyi kockázat mérséklésére – további vizsgálat szükséges, beleértve a szénzűrő előtti AOX érték meghatározását is. A magas AOX értékek okának felderítéséhez a kezelt vízben, valamint a nyersvízben a PCB és a HS jelű komponensek vizsgálata szükséges a 16/2016. (V. 12.) BM rendelet szerint.

A közüzemi hálózatra bocsátott ivóvíz minőségének ellenőrzését a hivatkozott jogerős módosított vízjogi létesítési engedélyben foglalt szakhatósági állásfoglalásnak megfelelően minimum 6 hónap időtartamú rendkívüli mintavételi időszakra meghatározott program végrehajtásával vizsgálni kell, az ivóvíz minőségét akkreditált laboratóriummal kell ellenőriztetni és a vizsgálat eredményét a hatóságnak megküldeni.

[33] A felperes, mint üzemeltető a vizsgálati eredményekben olyan közegészségügyi kockázatot látott, amely miatt – a település 13i telep kivételével – a többi esetben a hálózatra bocsátást nem engedélyezte. Ez nem tette lehetővé, hogy a Társulás beruházóként kérelmezze a szakhatóságtól a hálózatra bocsátási engedély kiadását.

[34] A felperes 2017. január 25-én levelében közölte az alperessel, hogy a 2016. április 16-án aláírt, de 2016. január 1-jétől hatályos, a fokozott monitoring időszakában történő együttműködésre irányuló szerződés a tervezett 10 hónap alatt nem zárult le. Idézte a szerződés 22. pontját, amely szerint a fokozott monitoring időtartama várhatóan 10 hónap, amely időtartam a közegészségügyi hatóság vállalkozó általi értesítését követően kezdődik, és annak jóváhagyásával ér véget. A felperes szerint a további sikeres együttműködés érdekében szükséges módosítani a szerződést vagy új szerződést kötni, továbbá kilátásba helyezte, hogy ha a levél kézhezvételét követő 8 napon belül a szerződés megkötése vagy módosítása nem történik meg, az együttműködést felfüggeszti, a víz- és az energiaszolgáltatást megszünteti, a kutakat, műtárgyakat visszaveszi. Az alperes 2017. február 2-án kelt válaszában elzárkózott együttműködési megállapodás módosításától, és új szerződéskötéstől is, arra hivatkozva, hogy a fokozott monitoring sikertelensége az üzemeltető felelősségi körébe esik.

[35] A Társulás, a Konzorcium és a Magyar Tanácsadó Mérnökök és Építészek szövetsége 2017. december 20-án döntnöki megállapodást kötöttek, a Szerződéses

Megállapodásban foglalt jogosítvány alapján. E megállapodás eredményeként, melyben a felperes nem vett részt, a Döntnök a Társulás és a Konzorcium jogviszonyát és a tényállást elemezve arra a szakmai következtetésre jutott, hogy a Konzorciumot a Társulással való jogviszonyban szerződésszegés nem terheli.

[36] A felperes a következő víz- és áramdíjszámlákat állította ki:

Az ítéltábla tényállás kiegészítése

[37] A felek 2017 év eleji levélváltását követően a felperes, 2017. március 26-i dátumozással, általa cégszerűen ellenjegyzett „teljesítésigazolás” kimutatást állított össze, mely a konzorcium tagjai részéről nem került ellenjegyzésre (9.sz. beadvány melléklete). Ebben a szerződő felek feltüntetése mellett a konzorciumi tagok közt megbontva közölte a fokozott monitoring időszakában történő együttműködés során végzett tevékenysége után érvényesíteni kívánt díjat, melyet – a szerződésben kikötöttek szerint – 14 000 000 forint + áfa összegben jelölt meg, utalva arra, hogy az kiszámlázásra kerül. Az alperes esetében a megbontás 2016 évre vonatkozóan 7 320 000 forint, 2017. január 1-től február 23-ig terjedő időszakra 1 080 000 forint díjigényt jelölt meg. A figyelembe vett teljes időszak 2016. január 1-től 2017. február 23-ig terjedt. A felperes jelezte továbbá, kiszámlázza a monitoring időszakban a tisztítóművek részére átadott villamosenergia mennyiség ellenértékét is a szerződés szerinti egységáron. Ez 2016 évre vonatkozóan felperes esetében 7 138 664 forint + áfa összegben került kimutatásra, míg 2017. január 1-től február 23-ig terjedő időszakra 2 314 146 forint + áfát tüntetett fel követelésként a felperes.

[38] A „teljesítésigazolás” megjelölésű okiratban rögzítetteknek megfelelően a felperes 2017. március 23-án, számla8 számmal állított ki számlát alperes felé, melynek esedékességét 2017. április 20-ában jelölte meg. Megjegyzésként szerepel: „projekt neve keretében vízkezelő-technológia fokozott monitoring időszakában történő közreműködés”. A számlarészletező 1. pontjában vízműtelep próbaüzemeltetés címén bruttó 9 296 400 forint összegű, a 2. pontban tovább számlázott villamosenergia ellenértékeként bruttó 9 066 102 forint követelés szerepel. A számla mindösszesen 18 362 502 forint megfizetésére hívta fel az alperest (13/A/25. szám alatti melléklet).

[39] Az alperes nem vitatva, hogy a szerződés tárgyát képező tevékenységeket a felperes elvégezte, teljesítette a szerződésben foglalt kötelezettségeit, az említett számlában foglalt felperesi követeléseket teljes egészében kiegyenlítette (17. számú jegyzőkönyv 5. bekezdésben tett, felperes által nem vitatott alperesi nyilatkozatok).

[40] A felperes 2018. április 25. napján kelt levelében póthatáridő-szabással továbbra is követelte az időközben kiszámlázott áram- és vízszolgáltatások ellenértékének megfizetését az alperestől, egyúttal ennek elmaradása esetére felmondást helyezett kilátásba. A 2018. május 23-ai levelében a teljesítések felfüggesztését ún. visszatartási joggyakorlás címén jelentette be. Mindezek után a felperes 2018. június 15. napján kelt írásbeli nyilatkozatával a perbeli szerződés azonnali hatályú felmondását közölte az alperessel (1/F/5. szám alatti melléklet).

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[41] A felperes keresetében kérte, kötelezze a bíróság az alperest, hogy fizessen meg a részére 56 170 340 forintot, valamint ebből, a tényállási részben található táblázat első oszlopaiban foglalt részösszegeknek, a második oszlopban megjelölt kezdő időpontoktól a kifizetésig terjedő időre, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt összegének megfelelő mértékű késedelmi kamatát. Perköltségigényét 3 566 817 forint ügyvédi munkadíjban és 1 500 000 forint illetékben számította fel.

[42] A kereset jogalapjaként a 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:238. §-át és a felek között létrejött Monitoring megállapodást jelölte meg. A kamatfizetési kötelezettség jogalapja: a Ptk. 6:155. § (1) és a Monitoring megállapodás VII/5. pont.

[43] A felperes szerint az alperes köteles megfizetni a fokozott monitoring megállapodásban meghatározottaknak megfelelően a 2017. január 1-től 2018 május végéig terjedő időszakban szolgáltatott víz és villamosenergia ellenértékét. Az alperes nem hivatkozhat megalapozottan együttműködési kötelezettség megszegésére, mert a hálózatra termeléshez nemcsak a közszolgáltató hozzájárulása, hanem a közegészségügyi hatóság engedélye is kell. A vízminták véleményezései nem alapozták meg a hozzájárulás megadását, azokat a felperes és a közegészségügyi hatóság egyaránt nem megfelelőnek értékelte. A hálózatra kapcsolódásra a hatóság akkor se adott volna engedélyt, ha a felperes hozzájárulása rendelkezésre áll. Emellett az egyik létesítmény – a település 13i vízműtelep víztisztító technológiája – az engedély és hozzájárulás ellenére sem működött megfelelően.

[44] A felperes szerint az alperes által csatolt hatósági vélemények nem igazolják, hogy a rendszer üzemszerű működésre alkalmas lenne. Az alperes által a hatósághoz eljuttatott, 30%-os kapacitású működés mellett vett minták sem voltak aggálytalanok, ezért minden esetben feltétellel adta ki a hatóság az engedélyt, nevezetesen azzal, hogy a vízminőséget minimum hat hónap időtartamú rendkívüli mintavételi időszakra meghatározott program végrehajtásával kell vizsgálni, az ivóvízminőséget akkreditált laboratóriummal kell ellenőriztetni, a vizsgálati eredményeket a hatóságnak megküldeni, ami azt igazolja, hogy a víz csak korlátozottan, nem az üzemszerű terheléssel bocsátható a hálózatra.

[45] A hatósági vélemények nem minősülnek hatósági hozzájárulásnak, ezek az alperes által szolgáltatott mintákon alapuló vélemények, melyek további feltételeket tartalmaznak.

[46] A felperes szerint a fokozott monitoring a szerződés 43. pontjára tekintettel a folyamat tesztüzemi és hálózatra termelési szakaszból áll; a felek szerződésének hatályát a felek 2016. január 1-től várhatóan 10 hónapos időszakban határozták meg, melynek a vége a közegészségügyi hatóság jóváhagyásának időpontja. A szerződés tehát attól a bontó feltételtől függően szűnik meg, ahogy a hatóság a hálózatra bocsátást engedélyezi. A Monitoring

megállapodásban foglalt szolgáltatás ellenértékét az alperes köteles megfizetni, a késedelemre tekintettel pedig kamat fizetésére köteles.

[47] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az alperes álláspontja szerint a felek között vállalkozási szerződés jött létre a Ptk. 6:238. §-ának megfelelően, amelyet a felek a Konzorcium és a Társulás közötti Megállapodás 4. pontjának d) alpontjára tekintettel kötöttek meg, így a két szerződés együttesen, egy szerződéses konstrukcióként értékelendő.

[48] A Társulás, mint megrendelő azért nem engedte meg a hálózatra bocsátás megkezdését, mert a monitoringozás lefolytatása ellenére a felperes azt nem hagyta jóvá. A Megállapodás 1. számú mellékletének 1. pontja szerint ugyanis az engedélyezés feltétele a felperes jóváhagyása volt. A hatóság a laborvizsgálati eredményekről a hálózatra bocsátáshoz szükséges szakhatósági véleményeket kiadta. Nem felel meg a valóságnak, hogy a felperes a hálózatra termelés megkezdését a hatósági engedély hiánya miatt nem tette lehetővé. Az alperes a fokozott monitoringot valójában meg sem tudta kezdeni emiatt, a szerződés ezért lehetetlenült. A teljesítés lehetetlenné válásáért a felperes felelős. A lehetetlenülés következtében az alperes 2016 szeptember 1-jén szabadult a kötelezettség alól, ezért az ennél később kibocsátott számlákban foglalt költségeket nem kell megfizetnie.

[49] Azzal, hogy a felperes 2017. március 13-án kiállította a 14 000 000 forint + áfa alvállalkozói díjról a számlát, elismerte a szerződés megszűnését, mégpedig a megszűnés jogcímétől függetlenül. Erre utal az is, hogy a szerződésmódosítást, vagy új szerződéskötést indítványozva, a monitoring időszak meghosszabbítását akarta elérni.

[50] Az alperes felhívta a figyelmet arra is, hogy a felperes 2017. március 23-án 2016.01.01-2016.12.31 közti egy éves időszakra állított ki számlát, majd – a végszámla kiállítását követően – 2017. augusztus 10-én egyszerre állította ki a 2017. február 1. és július 31. közti időszakra esedékes számlákat. Ez szemben áll a szerződéssel, amelynek 45. pontja szerint a többlet üzemeltetési költség elszámolása a tárgyhónapot követő hó 15. napjáig történik. Az, hogy ezzel szemben a felperes hónapokon át nem állított ki számlát, arra utal, hogy a maga részéről ugyancsak megszűntnek tekintette a szerződést. Erre utal továbbá az is, hogy 2017. január 1-jétől a felperes a vízfelhasználásra vonatkozó számlákban annyi vízmennyiség után számlázott, amely a vízműtelepek üzemeltetéséhez kellett. Ekkor már nem végzett monitoring tevékenységet, díjigénnyel sem élt.

[51] A szerződés megszűnését követő időszakra nézve a perbeli víziközművek fenntartásával kapcsolatban felmerült költségek elszámolása csak a Társulás és a felperes, mint üzemeltető jogviszonyában értelmezhető, az alperesre nem róható ilyen kötelezettség.

[52] A felperes a fokozott monitoringon túl a víziközmű üzemeltetői feladatát is ellátta. Mivel a tevékenysége a rezsicsökkentés miatt egyébként is veszteséges, ezt jelentősen fokozta volna a további nyolc település hálózatba kötése, az alperes szerint azért akadályozta ezt meg a felperes a jóváhagyás megtagadásával.

[53] Mindezek következtében, mivel a szerződés korábban megszűnt, a későbbi felperesi felmondás azt már nem szüntethette már meg.

[54] Összegszerűségében is vitatta az alperes a keresetet, mert a számlák kiállítását nem előzte meg egyeztetés, a szerződéssel ellentétben nem dokumentáltak a mérési adatok, azokról nem készült írásban teljesítésigazolás.

[55] A számla9 számú számla a többitől eltérően 7 hónap fogyasztását tartalmazza. A további számlák, egy hónapos fogyasztásra vonatkozóan kiállítottak a vízműtelepek átlagfogyasztása 2017. szeptember 1-től 2018. január 1-jéig havi 2 357 905 forint volt, szemben az említett számlában szereplő 3 750 061 forintos átlaggal.

[56] Az alperes vitatta a számlák esedékessé válását is. A Monitoring megállapodás 52. pontja és az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (Art.) 36/A. § (1) szerint a kifizetés feltétele a nemleges adóigazolás kiállítása és az alperes rendelkezésére bocsátása. A szerződés kifejezetten előírta az igazolás megküldését a meghatározott e-mailcímre, ennek elmulasztása szerződésszegés, emiatt az esedékesség be sem következett, figyelemmel a Ptk. 6:150. §-ára.

[57] Az alperes elévülési kifogást is előterjesztett 8 519 279 forint erejéig, mivel a számla1, számla2, számla3, számla4, számla5, számla6, számla7. számú számlák esedékessége megelőzte a keresetlevél beadását öt évvel megelőző időpontot, vagyis 2017. október 17-ét.

[58] Az alperes értelmezésében a fokozott monitoring időtartamának megállapításához nemcsak a felek közti Monitoring Megállapodást, hanem a Társulás és a Konzorcium közti Megállapodást is figyelembe kell venni, amely megkülönbözteti a monitoring időszakot és az azt megelőző beállítási időszakot. A beállítási időszakban az alperes teljesítette az öt terhelő szerződéses kötelezettséget, és alkalmassá tette a technológiát a hálózatra bocsátásra, a felperesnek tehát meg kellett volna adnia azt a jóváhagyást, amelynek birtokában a Társulás a hálózatra bocsátáshoz hozzájárul, és a hálózaton folytathatódott volna a fokozott monitoring tevékenység. Az előkészítő szakasz 2016. szeptember 1-jén befejeződött, a felperes, mint üzemeltető hozzájárulásának hiányában azonban a második szakasz nem kezdődhetett el, ezzel a szerződés további teljesítése lehetetlenült. Ennek következtében a szerződés 2016. szeptember 1-jével megszűnt. Ezt követő időszakra nézve, szerződésre alapított követelés nem érvényesíthető.

[59] A felperes álláspontja az alperes elévülési kifogásával kapcsolatban az volt, hogy a szerződés 54. pontja az elszámolási időszakot 2016. január 1-jével nyitja meg és jelen esetben az utóbb, általa 2019-ben közölt felmondás időpontjával ért véget, amely időpontban az elévülés kezdődik.

Az elsőfokú bíróság ítélete és annak indokai

[60] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, egyúttal a felperest 3 556 000 forint perköltségben marasztalta alperes javára. A bíróság ítéletének jogi indokolása elején rögzítette, a következőket bírói gyakorlat szerint a keresettel érvényesített követelés vonatkozásában, ha elévülési kifogás előterjesztésre kerül, úgy a bíróság elsődlegesen azt vizsgálja. Kitért a szerződés 45. és 46. pontjára, melyből következően a kiállított számlák az üzemeltetési költségek havi rendszerességgű fizetési határidejét a kiállítástól számított 30 napban határozták meg a felek.

[61] Ebből egyértelműen az következik, hogy a perben érvényesített követelés esedékessége az érintett számlák kiállításától számított legkésőbb 30. nap, függetlenül a jogviszony tartamától vagy az egyéb szolgáltatások elszámolásától. A felperes a keresetet 2022. október 17-én nyújtotta be, a 2017. október 17-ét megelőzően esedékessé vált követelése elévültek. Erre tekintettel a számla1, számla2, számla3, számla4, számla5, számla6, számla7. számú számlákkal érvényesített, összesen 8 339 279 forint összegű követelés bírósági úton nem érvényesíthető, ami e keresetrész elutasításának az elsődleges indoka.

[62] A továbbiakban a bíróság a felek közötti szerződéses jogviszony tartalmát vizsgálta és azt a felperesi szolgáltatás jellegére tekintettel a Ptk. 6:272. § szerinti megbízási szerződésnek minősítette. Ennek annyiban tulajdonított jelentőséget, hogy a lehetetlenné válással kapcsolatos alperesi védekezés elbírálása során a vállalkozási szerződés lehetetlenülésére vonatkozó speciális szabályok figyelmen kívül maradnak és a szerződések általános szabályai között szereplő Ptk. 6:179. § (1) bekezdése alkalmazandó. A fokozott monitoring tevékenységre vonatkozó megállapodásban így a felperes a konzorcium megbízottjaként járt el. Ettől elkülönítendő, hogy a felperes egyúttal a rendszer üzemeltetője is volt, mint az ívóvíz közszolgáltatást kizárólagosan nyújtó társaság. Az üzemeltetői minőség és az ebből fakadó szolgáltatások nem a fokozott monitoring megállapodáson alapulnak, így a felperesnek az a döntése, hogy a víz hálózatra kerüléséhez nem járult hozzá, nem a felek szerződéses jogviszonyához kapcsolódott, hanem attól függetlenül üzemeltetőként kellett a döntést meghoznia. E döntés a felek szerződésére gyakorolt joghatását vizsgálva a bíróság felhívta a szerződés 6., 22. és 59. pontjait, hangsúlyozva, hogy a jogviszony a közegészségügyi hatóság vállalkozó (konzorcium) általi értesítését követően kezdődött és csak annak jóváhagyásával érhetett véget. A bíróság a tényállást ebből a szempontból elemezve kiemelte, az alperes a technológia átalakítását elvégezte és a létesítményekről a közegészségügyi hatóság a véleményeket kiadta. A továbbiakban már nem folytatódott sem kivitelezés, sem pedig próbaüzem, ugyanakkor a hálózatra bocsátást nem tette lehetővé a jóváhagyástól elzárkózó felperesi döntés. A bíróság utalt a felperes 2017 januári levelére, mely a monitoring folyamat folytatását szükségesnek tüntette fel és ez okból az alperesnél szerződésmódosítást vagy új szerződéskötést kezdeményezett. A próbaüzem befejezését követően a hálózatra termelés megkezdése hiányában a hálózatra termelési szakaszhoz kapcsolódó szerződési szolgáltatások nyújtása nem volt megkezdhető. Ebből a bíróság azt a jogkövetkeztetést vonta le, hogy a hálózatra bocsátáshoz való hozzájárulás elmaradása a szerződésben foglalt szolgáltatások teljesítését lehetetlenné tette. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a továbbiakban nyújtott szolgáltatások (víz, villamosenergia) ellenértékét a felperes a szerződés alapján nem követelheti.

[63] A bíróság külön megemlítette, arra nem volt eljárási lehetőség a jogcímhez kötöttség miatt, hogy a felperesi követelést a szerződéstől eltérő jogi okból vizsgálja

megalapozottság szempontjából. Utalt arra, hogy az anyagi pervezetés a Pp. 237. § (5) bekezdés szerint csak a felek kérelmének és jogállításainak keretei között gyakorolható.

[64] A jogviszony megszűnésének időpontját a bíróság – osztva az alperesi érvelést – az összes vízműtelep esetében a próbaüzem 2016. szeptember 1-jei befejezéséhez igazodóan állapította meg.

[65] A bíróság kitért a továbbiakban még arra, hogy a felperesi döntés a hálózatra bocsátás megtagadásával kapcsolatban érdemben nem volt vizsgálható a döntés jogszerűsége vagy szakmaisága kérdésében, nem kellett állást foglalni a bíróságnak, önmagában a megtagadás ténye elegendő volt annak megállapításához, hogy a továbbiakban a szerződést nem lehetett teljesíteni.

A felperes fellebbezése és az alperes fellebbezési ellenkérelme

[66] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását. A fellebbezési álláspont szerint az elsőfokú bíróság anyagi jogszabályt is sértett, amikor lehetetlenülésre, a Ptk. 6:179. § alkalmazhatóságára alapította az ítéletét. Sérelmezte továbbá, hogy az ítélet bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül született, ezzel álláspontja szerint a bíróság megsértette a Pp. 214. § (1) bekezdésében foglaltakat. Kifogásolta továbbá az elsőfokú bíróság anyagi pervezetését is, mely arra kitért, hogy a felek jogviszonyát milyen típusú szerződésnek kell tekinteni, ugyanakkor arról nem adott tájékoztatást, hogy a felperesi jogcím meghatározást nem feltétlenül tartja megalapozottnak. Fenntartva azt a határozott felperesi álláspontot, hogy a szerződés teremti meg az alapját a felperesi követelésnek, megfelelő anyagi pervezetés esetén a felperes látszólagos keresethalmazatként szerződésen kívüli jogcímet is megjelölt volna, ha az elsőfokú bíróság azt lehetővé teszi neki anyagi pervezetés útján. Ilyen esetben ugyanis a fő cél az lenne, hogy egy eljárásban elbírálhatóvá váljék a követelés, függetlenül annak jogcímétől.

[67] A felperes a felek közötti szerződés tartalmát értékelve nem vonta kétségbe, hogy az megbízási természetű jogviszonynak tekinthető, miután a felek effektív eredményjellegű produktum létrehozását nem követelték meg. Az alperes különböző szolgáltatások nyújtását rendelte meg a felperestől, melyek megfizetésének azonban csak részben tett eleget. A kereset a vízműlétesítmények 2017 és 2018 években történő üzemeltetéséhez szükséges víz- és elektromos áram szolgáltatás ellenértékének követelésén alapul. Az elsőfokú bíróság a követeléseket részben elévülés, részben pedig az álláspontja szerint 2016. szeptember 1. napjával bekövetkezett lehetetlenülés folytán a szerződés megszűnésre tekintettel nem találta megalapozottnak.

[68] Az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben vitatva a felperes elsődlegesen arra tért ki, hogy álláspontja szerint a lehetetlenülésre vonatkozó megállapítás megalapozatlan. A bíróság bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül, az ügy meglehetősen összetett összefüggéseinek feltárását mellőzve, mindössze az okirati bizonyítékok és az alperesi állítások aggálytalan elfogadásával hozta meg ítéletét. A felperes ezért szükségesnek találta a fellebbezésében

ismételten megvilágítani a szerződő felek között létrejött jogviszony lényegét és az együttműködés gyakorlati részleteit.

[69] A vállalkozási szerződésben az alperes (konzorciumi társával) arra vállalt kötelezettséget, hogy a megrendelő Társulás részére az általuk megépített létesítmények útján olyan vízminőséget produkál, mely a térség lakosságát a korábbinál jobb minőségű ivóvízzel tudja ellátni. E vállalása teljesítéséhez kötött a felperessel is szerződést, mivel az alperes megelőzőleg olyan műszaki átadás-átvételt produkált, amely nem tudta a szükséges kritériumokat teljesíteni. Felperes hangsúlyozta, a felek szerződése önálló jogviszony, nem hozható összefüggésbe a társulás és az alperes szerződésével. A felek együttműködése annak érdekében történt, hogy a hálózatra termelés elkezdődhessen. Ez egy tesztüzemi és egy hálózatra termelési szakaszból állt volna. Felperes kiemelte, a szerződésnek nem volt dátum szerint meghatározott befejező időpontja és a belső szakaszokra vonatkozó időtartam sem került meghatározásra. A felek szerződéses együttműködésének véghatáridejeként azt szabták feltételül, hogy a közegészségügyi hatóság jóváhagyja, illetve engedélyezze az üzemszerű működést (szerződés 22. pont).

[70] A felperesi álláspont szerint nem fogadhatók el az alperes által szolgáltatott közegészségügyi hatósági vélemények hatósági jóváhagyásként, azok azt nem pótolják, ugyanis olyan vízminták elemzése alapján születtek, melyek mindössze 30%-os kapacitással való üzemelésből származtak. Emellett olyan berendezések ideiglenes beépítésével tudták ezeket az eredményeket teljesíteni, amelyre a vízjogi létesítési engedély nem vonatkozott. Az ilyen körülmények között készült hatósági vélemények nem támasztják alá, nem igazolják az üzemszerű működésre való alkalmasságot. Ezek alapján nem lehet a tesztüzemet eredményesen lezártnak tekinteni. A hatóságok a becsatolt mintákról mondtak véleményt, de nem adtak ki vízhálózatra bocsátási engedélyt. Felperes külön hangsúlyozta, neki, mint üzemeltetőnek felelőssége áll abban, hogy a hálózatra milyen minőségű vizet engednek. Ezen alapult az üzemeltetőként őt megillető hozzájárulás megtagadás joga. A tesztüzem időszakra és a hálózatra bocsátás időszakára sincs pontos időtartam meghatározás és olyan körülmény sem igazolódott be a perben, amely alátámasztaná a tesztüzem alperes általi lezárásának helyességét, szakszerűségét. Bizonyítási eljárás, szakemberek meghallgatása, illetve szakértői bizonyítás nélkül erre nézve bírói megállapítás nem tehető.

[71] A lehetetlenülés megállapítása során az elsőfokú bíróság olyan körülményeket fogadott el tényként, amelyekről a feleknek eltérő álláspontja volt és amelyek megítélése szakkérdésnek minősül. Ilyenek a közegészségügyi hatósági vélemények megítélése, illetve a felperes akkreditált labor eredményeinek elemzése, melyek alperesi állítással ellentétben azt igazolják, hogy a megtermelt víz még nem volt hálózatra bocsátható. Ez pedig azt jelenti, hogy a tesztüzem még nem zárulhatott le. A tesztüzemnek valójában addig kellett volna folytatódnia, amíg az alperes nem tud olyan vízminőséget kibocsátani az általa épített létesítményekből, ami alkalmas a hálózatra bocsátásra.

[72] A felperes kitért arra is, a Ptk. 6:179. § (2) bekezdése kötelezővé teszi, hogy a lehetetlenülési ok bekövetkezte esetén erről az utóbb arra hivatkozó fél haladéktalanul értesítse szerződő partnerét. Az alperes pontosan tisztában volt azzal, hogy nem tudja teljesíteni a beruházó felé tett vállalását, mert a létrehozott mű nem tudott üzemszerűen megfelelő minőségű ivóvizet produkálni. Mindezek bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül, a felek ellentétes állításai maradnak, a perben csak bizonyítási eljárás lefolytatása nyomán

hozható megalapozott döntés. Ennek érdekében a felperes kérte a Pp. 381. § alkalmazásával az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését.

[73] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Alperes másodfokú eljárási költségként jogi képviselettel járó ügyvédi munkadíjat a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet szabályai szerint számított fel.

[74] A 8 339 279 forintra irányuló keresetrész elévülésének megállapítását helytállónak találta, utalt a Fővárosi Ítéltábla eseti döntésére, mely azt a bírói gyakorlatot tükrözi, hogy a részszámlákon alapuló követelések esetén az esedékesség időpontját a számlázott követelésenként külön kell számítani és részszámlánként így az elévülés megállapítható. Ez a perbeli esetben a 2017. október 17. napját megelőzően esedékessé vált számlakövetelésekre vonatkozik.

[75] A megállapodás teljesítésének lehetetlenné válását illetően is helytállónak minősítette az elsőfokú ítélet jogi indokolását. A felperes bizonyíték-értékelésével ellentétben alperes azt hangsúlyozta, az okirati bizonyítékok alátámasztják, hogy az építési beruházás eredményeként előállított rendszer alkalmassá vált az üzem- és rendeltetésszerű használatra valamennyi vízműtelep esetében. A fokozott monitoring nyomán beigazolódott a hálózatra bocsáthatóság, már 2016. szeptember 1. napjával kezdődő időponttól. Az ezt alátámasztó további okirati bizonyítékokat is kérte alperes figyelembe venni (A/27-A/34. szám alatt csatolt engedélyek).

[76] A vízműlétesítmények engedélyeztetésének és beüzemelésének további körülményeit ismertette állította, ezekből levezethető, hogy a társulás elnökének hozzájárulása az engedélyeztetéshez, alapvetően a felperesi hozzájárulás elmaradására vezethető vissza. A vizsgálati eredményeket a szerződés alapján az alperes saját laboratóriumával végeztette el, így azok hitelességét utóbb ő maga nem vonhatja kétségbe. Az alperes a továbbiakban minden egyes vízműtelep vonatkozásában ismertette a hatósági vélemény tartalmát, melyekből kiemelte, hogy az eredmények megfelelő minőségűek, kielégítik az irányadó kormányrendelet vonatkozó előírásait (A/6-A/13. sorszám alatt csatolt okirati bizonyítékok).

[77] Mindezek alapján állította, már az előkészítő szakaszban teljesítette a hálózatra bocsátás feltételeit hatósági véleményekkel is alátámasztott módon. A 2. szakasz azonban a felperes jóváhagyó nyilatkozatának megtagadása miatt nem kezdődhetett meg, hiszen a társulás elnöke csak így adhatta volna meg a hálózatra bocsátásra vonatkozó hozzájárulást. Hangsúlyozta, a felperes hozzájárulásának szükségességét nem a peres felek közötti szerződés, hanem a társulás és az alperes közötti megállapodás mellékletének 1. pontja tartalmazta. Valójában ezért a lehetetlenülés olyan ok miatt következett be, amelyért egyik fél sem felelős. Megjegyezte, az erről való tájékoztatás hiányát a felperes az elsőfokú eljárás során még nem kifogásolta. A felperes pontosan tudta, hogy a további teljesítés ellehetetlenül a támogatói nyilatkozat megtagadása esetén.

[78] A hatósági vélemények kiadásának időpontjaira tekintettel helytálló az a tényállási megállapítás, hogy 2016. szeptember 1. napjával befejeződött a szerződés ún. előkészítő szakasza, melyet a peres felek közötti megállapodás 43. pontja tesztüzemnek

minősít. A fokozott monitoring tevékenység a társulás elnökének jóváhagyása hiányában nem kezdődhetett meg, ezért ellehetetlenült a 2. szakasz megvalósítása. Megjegyezte, egy esetben, a település 131 vízműteleppel kapcsolatban a hozzájárulást a felperes megadta, jóllehet ott sem volt megfigyelhető olyan többletmegállapítás a szakhatósági véleményben, amely a többi telep esetében hiányozna, lényegében azonos szövegezésű e vélemény is a többi hatósági véleménnyel.

[79] Az alperes a továbbiakban részletesen indokolta, hogy álláspontja szerint miért nem történt eljárási szabálysértés a bizonyítási eljárás során a szakértő kirendelés elmaradása, illetve a tanúbizonyítási indítvány mellőzése miatt, továbbá eseti döntésekre és Kommentárra hivatkozással vezette le, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az anyagi pervezetés során sem sértett eljárási szabályt.

Az ítéltábla döntésének indokai

[80] A felperes fellebbezése alaptalan.

[81] A jelen peres eljárásra a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. (Pp.) rendelkezései az irányadók. A Pp. 370. §-a egyértelműen meghatározza, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezés során milyen körben bírálhatja el az elsőfokú bíróság ítéletét. A felülbírálati jogkör az adott kérdés vizsgálatának és minősítésének joga, amely magában foglalja az elsőfokú bíróság döntésének a megváltoztathatóságát. A Pp. 369. §-a a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének típusait határozza meg, és azt is szabályozza, hogy a felülbírálati jogkör milyen keretek között gyakorolható. Alapvető, hogy a fellebbezés okát és annak indokait a félnek egyértelműen meg kell határoznia és ezzel kell kijelölnie a másodfokú bíróságtól kért jogvédelem tárgyát és körét (Pp. 371. §). Mind a fellebbező félnek, mind ellenfelének tisztában kell lennie azzal, hogy milyen okból, az elsőfokú eljárás konkrétan milyen cselekményeit sérelmezve terjesztette elő a fellebbezést, és csak ez jelölheti ki a másodfokú jogvita kereteit, az ilyen tartalmú fellebbezés, illetve ellenkérelem alkalmazkodik a tisztességes eljárás követelményéhez.

[82] A fellebbezés tartalmát illetően az új Pp. rendelkezései szerint továbbra is a fellebbező fél kötelezettsége annak határozott megjelölése, hogy a jogorvoslat során a másodfokú bíróság milyen döntést hozzon, a kifogásolt rendelkezést vagy annak valamely részét mennyiben és milyen okból változtassa meg, vagy helyezze hatályon kívül [Pp. 371. § b) pont], továbbá azt az anyagi vagy eljárási jogszabálysértést is meg kell jelölnie, amire a fellebbezését alapítja [Pp. 371. § d) pont].

[83] A jelen esetben a felperes határozott fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet Pp. 381. §-ára alapított hatályon kívül helyezésére irányult, eljárási szabálysértésként a Pp. 214. § (1) bekezdésében foglaltak be nem tartását jelölte meg, továbbá sérelmezte az elsőfokú bíróság – álláspontja szerint – nem helyes anyagi pervezetését, mely nem tette lehetővé a kereset jogcímének kiterjesztését. Mindezeket túl a fellebbezés anyagi jog megsértésére is hivatkozott, kétségbe vonta a szerződés teljesítésének ellehetetlenülésével kapcsolatos Ptk. 6:179. § alkalmazásának helyességét. A fellebbezés indokolásából kitűnik, hogy felperesi álláspont szerint az elsőfokú bíróság helytelen jogi következtetést vont le a perbeli

tényállásból, mikor a felek közötti jogviszony megszűnését 2016. szeptember 1-jei hatállyal a teljesülés lehetetlenülésére alapítottnan megállapította. Az e körben előadott fellebbezési hivatkozások tartalmukat tekintve azt célozták, hogy az ítéltábla a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontjában szereplő felülbírálati jogkörben a perben megállapított tényekből az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi következtetést vonjon le és az elsőfokú ítélet megváltoztatása útján adjon helyt a perbeli szerződésre alapított felperesi keresetnek. Az említett fellebbezési nyilatkozatok szükségessé teszik az elsőfokú ítéletben kifejtett jogi álláspont érdemi másodfokú felülbírálatát a tekintetben, hogy az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből helyes jogkövetkeztetést vont-e le, illetve a tényeket helyesen minősítette-e a perbeli szerződés megszűnésének jogi megítélése során.

[84] Az elsőfokú ítélet jogi indokolásából kitűnik, a bíróság helytállónak találta azt az alperesi védekezést, hogy a szakhatósági engedélyezéshez szükséges előzetes üzemeltetői hozzájárulás megtagadása a felperes részéről olyan jogi aktusnak minősül – ami bár a felperes érdekkörében merült fel, de külső oknak tekintendő –, és amely a perbeli szerződés teljesítését a továbbiakban lehetetlenné tette.

[85] A felperes üzemeltetői minőségben történt ezen eljárása azonban nem határolható el élesen a perbeli szerződésben meghatározott megbízotti jogállásától. Jognyilatkozata az ítéltábla álláspontja szerint nem olyan, a felek személyétől független jogi aktus, amely a perbeli szerződés további teljesítését lehetetlenné tette volna. A felperes valójában nem mint az alperessel szerződött fél, hanem mint a közüzem üzemeltetője tagadta meg a hozzájárulást, ezzel azonban egyoldalúan befolyásolni kívánta a szerződés hatályát. E szándékát mutatja, hogy a 2017 január 25-i keltezésű levelében a szerződéses kapcsolat folytatására tett indítványt, és további szerződésteljesítést ajánlott fel. Ennek sem fizikai, sem jogi külső okú akadálya nem volt, a megbízási típusú szerződés további fenntartásának a lehetősége fennállt, különös tekintettel arra is, hogy a célját ekkor még nem érte el a határozatlan időre kötött szerződés.

[86] Összegezve ezen tényállási elem jogi megítélését; az ítéltábla nem osztotta az elsőfokú bíróság jogkövetkeztetését, önmagában az engedélyeztetési eljárás megkezdéséhez szükséges üzemeltetői hozzájárulás megtagadása lehetetlenülési okként nem hatott ki a peres felek közötti megbízási típusú monitoring szerződésre, a teljesítés folytatása ezáltal nem vált lehetetlenné, arra jogi és fizikai lehetőség egyaránt fennállt, tekintettel arra is, hogy a felek a szerződés hatályának megszűnését időbeli korláthoz nem kötötték. A hatósági engedélyeztetés sikertelensége – függetlenül annak aktuális okától – éppen azzal a jogkövetkezménnyel járt, hogy a szerződés hatálya fennmaradt a 2016 szeptemberét követő időszakban is.

[87] Az ítéltábla álláspontja szerint a felek 2017 január-februári levélváltását követő további magatartások értékelésével lehet a helyes jogkövetkeztetést levonni a szerződés megszűnésének módjára és időpontjára vonatkozóan, ezért volt szükséges külön alcímen a tényállás kiegészítése. Lényeges kiindulópont a 2017. január 25-i keltezésű felperesi levél, melyben a felperes a tovább teljesítés érdekében szerződésmódosítást vagy új szerződés megkötését sürgette. Az alperes 2017 februári írásbeli válaszában ettől elzárkózott, abból kitűnik továbbá az is, hogy a felperesi szolgáltatásokra alperes a továbbiakban már nem tartott igényt, figyelemmel arra, hogy álláspontja szerint a rendszer ebben az időszakban már

engedélyezésre alkalmas állapotban volt. Mindezt az időközben beszerzett és a periratokhoz A/6-13. sorszám alatt csatolt laborvizsgálati véleményekre alapította.

[88] Az ítéltábla a felek közötti jogviszony megszűnésének megállapítása szempontjából döntő jelentőséget annak a tényállási elemnek tulajdonít, hogy mindezt követően a felperes egy 2017. március 26-ai keltezésű, saját maga által cégszerűen ellenjegyzett teljesítésigazolás céljából készített kimutatásban összeállította mindkét konzorciumi taggal szembeni megbízási díjkövetelését 2016. január 1-től 2017. február 23-ig terjedő időszakra, és ugyancsak ezen időszakra még fennálló áramszolgáltatással kapcsolatos költségigényét. A teljesítésigazolás ellenjegyzése sem az alperes, sem konzorciumi társa részéről nem történt meg, ennek ellenére a felperes az alperesre arányosan eső követelésrészekre – a teljesítésigazolási okirattal egyező bontásban – számlát állított ki, melynek kelte 2017. március 23., esedékessége 2017. április 20. E számlában a vízműtelep próbaüzemeltetéséhez kapcsolódó megbízotti tevékenysége után a perbeli szerződés szerint alperessel szemben felszámítható teljes díját követelte, valamint az említett időszakra vonatkozó még szolgáltatott villamosenergia költséget érvényesítette mindösszesen bruttó 18 362 502 forint összegben (13/A/25. sorszám alatt csatolt H953/17 számú számla).

[89] A perbeli szerződés VII/48., 49. pontjaiból kitűnik, hogy az egyösszegű, átalánydíjként megállapított ellenszolgáltatásra a felperes csak *teljes körű, szerződésszerű teljesítés esetén* válik jogosulttá. Az 51. pont külön kimondja; a vállalkozó kötelezettséget vállal arra, hogy amennyiben az alvállalkozó a jelen szerződésben foglalt kötelezettségeinek eleget tett, a díjra jogosult. Ebből következően a végszámla kiállítása a felperes részéről olyan jogi aktus volt, melynek előfeltétele a szerződés teljesítése. Ezzel tehát azt jelezte, ő maga is le kívánja zárni a szerződéses jogviszonyt, tekintettel arra, hogy saját teljesítését teljes körűnek tekinti. Ebben az időszakban monitoring tevékenység már nem is történt. E ráutaló magatartás tehát kifejezte, hogy a felperes a megbízotti szolgáltatásait szerződésszerűnek és teljes körűnek tekintette, mely megalapozza a teljes, egyösszegű átalánydíj-igényét. Itt jegyzi meg az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság által helyesen megbízási típusúnak minősített jogviszonyból eredően eredmény vagyis a hatósági engedély megszerzése nem tekinthető előfeltételnek a megbízott szerződésszerű teljesítésének megállapításához.

[90] A perbeli jogviszony a felperes számára együttműködési-közreműködési tevékenységet, valamint mérési, vízmintavételi, vagyis megbízási típusú tevékenységek ellátását tette feladatává a monitoringozás során. Ezek teljes körű, szerződésszerű megvalósításához nem volt szükséges az, hogy az engedélyezési eljárás sikeresen befejeződjön.

Ezt maga az alperes sem vonta kétségbe, a számla befogadása, majd pedig az abban követelt teljes díj- és költségterítési igény teljesítése az alperes részéről ugyancsak a szerződéses jogviszony lezárását célzó magatartásként értékelhető. Az alperes ezzel kapcsolatos álláspontját a perfelvételi tárgyaláson jegyzőkönyvezett módon is megerősítette, amikor előadta, hogy részéről nem volt vitás, a felperes munkavállalói elvégezték azt a munkát, ami a szerződés tárgya volt, nevezetesen a laborvizsgálatokat, illetve a mintavételeket. Kitért arra is, hogy a munkaóra-kalkuláció is ezekhez igazodott, és ezek szerint került sor az átalánydíj meghatározására. Alperes előadta továbbá, ez idő alatt a felperes működtette a telepet, a munkatársai a helyszínen voltak és nyilvánvalóan teljesítette a szerződésben foglalt

kötelezettségét (Gyulai Törvényszék 5.G.20.164/2022/17. számú jegyzőkönyv 3. oldal 5. bekezdésben rögzített alperesi nyilatkozatok).

[91] Az említett alperesi nyilatkozat, valamint a díjigényt tartalmazó végszámla-kiállítás és annak alperesi teljesítése olyan tényállási körülmények, melyek azt a jogkövetkeztetést eredményezik, hogy mindkét fél részéről a szerződés ezáltal teljesedésbe ment, és ilyen módon megszűnt.

[92] A Ptk. 6:3. § a) pontja általános fő szabálya szerint, bármely kötelem, így a szerződési kötelezettség is a teljesítéssel megszűnik. Ez visszterhes, szerződéses jogviszonyra nézve azt jelenti, hogy ha a felek kölcsönösen teljesítik a szerződésben vállalt kötelezettségeiket, úgy a szerződés – mivel elérte célját – teljesedésbe megy, ezáltal a jogviszony megszűnik. A kifejtettekből következően az ítéltábla jogi álláspontja az, hogy a felek közötti díjelszámolás megtörténtével szűnt meg a szerződéses jogviszony, annak időpontja a felperesi végszámla-kiállításához igazodik, mely 2017. március 23. napja volt.

[93] A kiegészített tényállásban feltárt körülményekből arra lehet következtetni, hogy a monitoring 2. fázisára a felek már nem kívánták a szerződéses jogviszonyt kiterjeszteni. Alperes 2017. februári leveléből egyértelműen kitűnik, hogy nem kívánt a továbbiakban együttműködni a felperesi megbízottal, a felperes pedig azzal zárta le a jogviszonyt, hogy a szerződésszerű teljesítéshez igazodó, az alperes irányában arányosan érvényesíthető átalánydíj-követelését teljes összegben kiszámlázta. Az ítéltábla tehát annak a tényállási elemnek tulajdonított döntő jelentőséget a felek közötti jogviszony megszűnésének vizsgálata során, hogy a felperes a végszámláját kiállította, mely annak a kifejezését tükrözte ráutaló magatartással, hogy ekkor már ő maga is lezártnak tekintette a jogviszonyt.

[94] A vízműtelepek ezt követő tovább-működtetése vonatkozásában felmerülő elszámolásra a felek közötti perbeli szerződés szabályai már nem érvényesülhettek az ex nunc hatályú, jövőre szóló 2017. március 23-i szerződés megszűnés folytán. Ebből következően a tovább működtetés során felhasznált víz és áram költségének elszámolására a már megszűnt szerződés szabályai nem alkalmazhatók, ezen a jogalapon e költségek nem terhelhetők alperesre. Az, hogy más, szerződésen kívüli valamely naturális elszámolási jogcímen érvényesíthet-e igényt a felperes, jelen perben már nem képezhette elbírálás tárgyát, figyelemmel a kereseti jogcímhez kötöttségre [Pp. 342. § (3) bekezdés].

[95] Az ítéltábla itt tér ki az elsőfokú bíróság – felperes által kifogásolt – anyagi pervezetésének értékelésére.

[96] A Pp. 237. § (3) bekezdése szerint a bíróság hozzájárul a jogvita kereteinek tisztázásához azzal, hogy a felek tudomására hozza, ha

a) az általuk hivatkozott jogszabályi rendelkezést eltérően értelmezi,

b) a rendelkezésre álló adatok alapján olyan tényről észlel, amelyet hivatalból kell figyelembe venni, vagy

c) jogszabály szerint a kérelemhez nincs kötve,

és lehetőséget biztosít a feleknek nyilatkozataik megtételére.

A (4) bekezdés alapján a bíróság az (1)–(3) bekezdésben meghatározott esetekben az ügy körülményeitől függően a félhez intézett kérdéssel, nyilatkozattételre felhívással, illetve tájékoztatással járul hozzá ahhoz, hogy a felek eljárási kötelezettségeiket teljesíthessék.

Az (5) bekezdés értelmében a bíróság a felek kérelmének és jogállításának korlátain belül gyakorolja az anyagi pervezetést, amelyet a felek perbeli cselekményeik megtételekor szabadon felhasználhatnak.

[97] Az anyagi pervezetés szabálya szerint a perben a tény- és jogkérdések tisztázása a bíróság feladata. A bíróságnak - a közrehatási kötelezettségéből eredően - arra kell törekednie, hogy a jogvita eldöntéséhez szükséges valamennyi bizonyítandó tény mielőbb ismertté váljon, a bizonyítékok köre, és a szükséges bizonyítási indítványok ugyanígy a lehető leghamarabb rendelkezésre álljanak. A bíróság ezt úgy érheti el, ha a feleket (és képviselőiket) az érvényesíteni kívánt jog szempontjából lényeges tények előadására és releváns jogi érvelésre szorítja. Ehhez a törvény a felekkel való kommunikáció háromféle módját említi: a kérdés feltevését, a nyilatkozattételre való felhívást és a tájékoztatást. Ezek között a bíró szabadon választ, amely választást a perkonzentrációból következő szempont szerint értelemszerűen a célszerűség irányítja. A közrehatást a bíróság a peres eljárás teljes tartama alatt, de nem azonos céllal, ügyenként eltérő, differenciált intenzitással gyakorolja. A perfelvétel lezárását követő érdemi tárgyaláson a bíróság elsődlegesen már nem a jogvita kereteinek meghatározása, hanem az érdemi bizonyítás lefolytatása érdekében gyakorolja az anyagi pervezetési jogosítványokat.

[98] A bíróság az anyagi pervezetési tevékenységet csak szükség esetén és kizárólag a kereset és ellenkérelem, valamint az érvényesíteni kívánt jog korlátai között végzi. Nem szükséges az anyagi pervezetés körében a felek figyelmét olyan körülményre felhívni, amelyről a bíróság korábban ugyanazon vonatkozásban (tehát nem pusztán általánosságban, hanem egyediesítve) már nyújtott tájékoztatást, ideértve azt az esetet is, amikor a fél a tájékoztatást vagy felhívást figyelmen kívül hagyta. Mellőzhető az anyagi pervezetés részeként szolgáló tájékoztatás azokban az esetekben is, amikor a jogi képviselővel eljáró fél ellenfele már egyértelműen rámutatott egy nyilatkozat hiányos, homályos vagy ellentmondó voltára, vagyis a kérdéses hiányosság ismert. A professzionális perrendben a jogi képviselőtől elvárható, hogy ilyen helyzetben megfelelően reagáljon és a bíróság felhívására – külön tájékoztatás nélkül – nyilatkozatát pontosítsa vagy kiegészítse, további magyarázattal lássa el (Nagykommentár az polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez, szerkesztette: Wopera Zsuzsa).

[99] A jelen esetben döntő jelentősége annak az eljárásjogi rendelkezésnek volt az anyagi pervezetéssel kapcsolatban, hogy azt a bíróságnak szigorúan a felek kérelmének, jogállításainak, illetve az érvényesíteni kívánt jog korlátain belül van módja gyakorolni. Erre nézve helytálló idézeteket közölt az alperes fellebbezési ellenkérelmében a kialakult bírói

gyakorlatból és a vonatkozó kommentár megállapításokkal is egyetért az ítéltábla. A bíróság anyagi pervezetéssel kapcsolatos tevékenysége nem terjedhet ki elő nem terjesztett igényekről való tájékoztatásra. Új jogra mutató tények perbe vezetése ilyen módon nem lehetséges, mivel ez már a jogi tanácsadás szintjét érné el. A jogi képviselővel eljáró fél ilyen szintű tájékoztatást semmiképpen sem várhat el a bíróságtól, figyelemmel a fegyveregyenlőség elvére is, mivel adott esetben ez illetéktelen előnyhöz juttathatná a felperest a másik féllel szemben.

[100] A felperes az eljárás kezdetén szabadon dönthet arról, hogy kivel szemben, milyen tartalommal és milyen jogi alapon kíván a perben igényt érvényesíteni. Az anyagi pervezetés ezen érvényesíteni kívánt joghoz és az annak alapjául előadott tényekhez mérten válhat szükségessé, nem terjedhet azonban ki a fél által nem hivatkozott, ezeken kívül álló körülmények kutatására, esetleges jogi lehetőségek felvetésére, elemzésére (Nagykommentár az polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez Pp. 237. §-hoz fűzött magyarázat 8. pont, szerkesztette: Wopera Zsuzsa).

[101] Az anyagi pervezetés korlátaival kapcsolatban kifejtett alapvetéseken túl kifejezetten a jelen esetre nézve az ítéltábla hangsúlyozza, hogy az alperes érdemi ellenkérelmének előterjesztése folytán már a per legelső, a perfelvételt előkészítő szakaszában felvetődött az érvényesíteni kívánt számlakövetelések esedékessé válását megelőző szerződés-megszűnésre történő hivatkozás. Ez felvetette a lehetőséget, ha a bíróság ennek helyt ad, úgy szerződési jogalap hiányában sor kerülhet a kereset elutasítására. Mindezekre tekintettel a jogi képviselőtől elvárható professzionális pervitel keretében ilyen esetben az a célszerű eljárás, hogy még a perfelvételi szakban kiegészítse eshetőleges, másodlagos, szerződésen kívüli jogcímmel (jogcímekkel) a kereset jogalapjára vonatkozó jogállítást. Ez esetben a bíróság alkalmazhatja a Pp. 341. § (3) bekezdés azon szabályát is, hogy az elsődleges jogcím fennálltának hiánya esetén, csupán erre nézve hoz elutasító részítéletet, de ekkor még fennmarad a másodlagos jogcímen támasztott követelés ugyanezen perben történő elbírálásának szükségessége. Ilyen felperesi keresetkiterjesztés hiányában a bíróság kizárólag a perbeli szerződésen alapuló jogcímmel volt kötve, vagyis a felperes által megjelölt egyetlen jogcím alapján bírálhatta el a keresetet. E jogalap fennálltának hiányát – ugyan eltérő jogi indokolással – de helyes jogkövetkeztetéssel állapította meg.

[102] Az ítéltábla a tanúbizonyítás mellőzésével kapcsolatban sem talált eljárási szabálysértést, tekintettel arra, hogy a tényállás szükséges mértékű kiegészítése az okirati bizonyítékok alapján lehetséges volt. Ehhez sem a szerződés értelmezése, sem a felek közötti jogviszony lefolyásának feltárása érdekében tanúbizonyításra nem volt szükség, annak mellőzése a Pp. 276. § (5) bekezdés alapján helytállóan történt az elsőfokú bíróság részéről. E tekintetben sem áll fenn tehát a Pp. 381. § alkalmazását indokoló eljárási szabálysértés.

[103] Az ítéltábla az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi levezetése a szerződés megszűnésének okára és időpontjára nézve, nem érinti a 2017. október 17-i időpontot megelőzően esedékessé vált számlákban rögzített követelések elévülésével kapcsolatos helyes elsőfokú bírói álláspontot. Az elsőfokú ítélet [98] bekezdésében felsorolt 7 db számlán rögzített követelés, összesen 8 339 279 forint összegben elsődlegesen elévülés okán került elutasításra, tekintve, hogy bírói úton már nem érvényesíthető követeléseket testesítettek meg e számlák. Ez független attól, hogy a követelések a szerződésből vagy azon kívüli jogalapról származtathatók. A felperesi fellebbezés jogi érvelésével ellentétben az említett számlákon

rögzített részkövetelések elévülése nem a jogviszony lezárásától számítandó, hanem ahogy arra az alperes fellebbezési ellenkérelmében helyes bírói gyakorlatként utalt, a részszámlán alapuló követelések esetén az esedékesség időpontját az egyes számlákon rögzített esedékességi időponttól kell számítani, tehát részszámlánként külön-külön kell az elévülési idő elteltét vizsgálni. Ez áll összhangban a Ptk. 6:22. § (2) bekezdés rendelkezésével, mely szerint az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik. A számlák külön-külön, egyedileg esedékessé váló követeléseket testesítenek meg, a rajtuk feltüntetett teljesítési határidők eltelte az adott számlán szereplő követelést lejárttá teszi, és ez az esedékesség – egyúttal az elévülés – kezdő időpontja (hasonlóan: Kúria EBD2018.M.31 számú elvi döntés).

[104] A peres felek szerződéses jogviszonya a 2013. évi V. tv. (Ptk.) hatálya alá esik, így nem tekinthetők elévülést megszakító körülménynek a későbbiekben közölt felperesi írásbeli felszólítások, az elévülést csak a 2022. október 17-i perindítás szakította meg [Ptk. 6:25. § (1) bekezdés c) pont]. Ezen időponttól visszaszámított 5 éves időn túl, vagyis 2017. október 17-ét megelőzően már esedékessé vált követelések – függetlenül azok jogalapjától – bírósági eljárásban már nem érvényesíthetők [Ptk. 6:23. § (1) bekezdés].

[105] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes rendelkezést tartalmazó ítéletét a jogi indokolás kiigazítása mellett a Pp. 383. § (2) bekezdésre történt hivatkozással helybenhagyta.

[106] Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles a jogi képviselővel eljárni, írásbeli ellenkérelmet előterjesztő alperes másodfokú eljárási költségeinek megtérítésére, melynek összegét az ügyvédi munkadíj felszámítás alapulvételével a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a), b) pontjai, valamint (5) bekezdés alapján állapította meg, alkalmazva emellett a (6) bekezdés mérséklési szabályait is, figyelemmel arra, hogy a másodfokú eljárásban tárgyalás tartására nem került sor. A mérséklés kisebb mértékét az teszi indokolttá, hogy az alperes fellebbezési ellenkérelme minden fellebbezési hivatkozásra kiterjedt, és túlnyomórészt helytálló megállapításokat, jogi álláspontokat tükröz elsősorban az elévülési és az eljárásjogi kérdéseket illetően.

Szeged, 2023. november 30.

Dr. Hámori Attila s.k.
s.k.

Dr. Dobler László s.k.

Dr. Tolna András

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró